

порівняльного дослідження. На сучасному етапі розвитку комп'ютерних технологій листування може здійснюватися з використанням мережі Інтернет. У такому разі листи зберігаються на комп'ютері в особі, у приміщенні якої проводиться обшук. Після ознайомлення слідчого та спеціаліста з листуванням визначається вагомість виявленої інформації для розслідування та ухвалюється рішення про його вилучення. При проведенні комп'ютерно-технічної експертизи експерт також знайомиться з особистим листуванням людини. У зазначених випадках з його боку має бути забезпечено право особи на нерозголошення таємниці листування, гарантоване ст. 31 Конституції України.

Трапляються порушення прав людини і при проведенні дактилоскопічної експертизи. На сьогодні дактилоскопіювання в органах внутрішніх справ проводиться за застарілою методикою з використанням типографської фарби, яка наноситься на руки дактилоскопічним валиком. Після цього руки не завжди вимиваються з першого разу, рекомендується змивати залишки фарби тампоном, змоченим у бензині чи скипидарі, які негативно впливають на шкіру. З метою дотримання гідності особи під час дактилоскопіювання необхідно використовувати сучасні досягнення науки. Технології «безкольорового дактилоскопіювання» або сканування, що пройшли практику застосування в більшості зарубіжних країн, дозволяють отримувати відбитки високої якості без використання фарби.

Одним з напрямків експертної діяльності органів внутрішніх справ є забезпечення ведення криміналістичних обліків. Основним обліком оперативного-розшукового призначення в Україні є автоматизовані інформаційно-пошукові бази даних дактилоскопічної інформації. Виникає запитання щодо належного збереження та використання цієї інформації. Відповідно до ст. 32 Конституції України не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди. Безумовно, автоматизовані бази даних МВС мають певний ступінь захисту від втручань ззовні, але на сучасному рівні розвитку кіберзлочинності та комп'ютерних технологій і зважаючи на недостатнє фінансування системи МВС, питання захисту інформації залишається вкрай актуальним. З другого боку, не слід виключати й тієї обставини, що можливі витік інформації або її нецільове використання, наприклад, для потреб служби безпеки комерційних підприємств, банків, приватних фірм тощо. Доречі, витік інформації можливий і без відома та безпосередньої участі експертів, що обслуговують автоматизовані дактилоскопічні системи. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що певні порушення конституційних прав і свобод людини в експертній діяльності органів внутрішніх справ можна пояснити низкою об'єктивних та суб'єктивних причин, пов'язаних з реформуванням системи МВС, серед яких: велика плинність персоналу, у тому числі керівного складу, різке зниження чисельності працівників, які мають достатній досвід роботи; невідповідність рівня заробітної плати обсягам інтелектуальних, нервових, фізичних зусиль працівників; недостатній рівень фінансування системи МВС з боку держави; зниження рівня соціальної захищеності; підвищення рівня злочинності та її «професіоналізму» й організованості тощо. На сучасному етапі протидії злочинності дотримання конституційних прав і свобод людини з боку працівників експертної служби МВС є обов'язковим і залежить від професіоналізму та особистих якостей кожного співробітника. У цьому аспекті виникає питання щодо якісного підготування експертних кадрів, одним із складників якої є ознайомлення з досвідом європейських країн у галузі дотримання прав і свобод людини.

КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ ПРАВА НА ГРОМАДЯНСТВО В УКРАЇНІ

Чернюх Х.А., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС Букач В.В.

Важливим структурним елементом правового статусу особи є інститут конституційного права – громадянство, який є стійким політико-правовим

зв'язком людини з державою, відповідно до якого на неї поширюється суверенна державна влада як у середині країни так і за її межами.

Конституційне право пов'язує з громадянством цілий ряд важливих правових наслідків, основним з яких є те, що фізичні особи можуть бути суб'єктами конституційно-правових відносин лише при наявності правового статусу громадянина даної країни. Питання громадянства в Україні регламентується Конституцією України, законом України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. та іншими нормативно-правовими актами, які прийняті відповідно до Конституції України.

Громадянство встановлює стійкий правовий зв'язок людини зі своєю державою, який зумовлює їх взаємні права та обов'язки згідно з національним правом країни і міжнародним правом. Громадянство офіційно визнає правову належність особи до певної держави, звідси і впливає обов'язок держави забезпечувати й охороняти права кожного громадянина. У свою чергу, громадянин зобов'язаний додержуватися законів держави і виконувати обов'язки, встановлені державою.

Громадянство є також ознакою державного суверенітету України. Так, в статті 5 Конституції України чітко визначено, що народ є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні.

Згідно до міжнародно-правових норм, які визнаються усіма демократично спрямованими країнами світу, громадянство є невід'ємним правом кожної людини. Це визначено у Загальній декларації прав людини від 10 грудня 1948 року (ст.15), у міжнародному пакті про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року (ст.24), а також відтворено у Конституції України та Законі України «Про громадянство України».

Громадянство України базується на системі принципів, які визначено Конституцією та законами. Так, стаття 2 Закону до принципів громадянства відносить наступні: 1) єдиного громадянства; 2) запобігання виникненню випадків без громадянства; 3) неможливості позбавлення громадянина України; 4) визнання права громадянина України на зміну громадянства; 5) неможливості автоматичного набуття громадянства України іноземцем чи особою без громадянства внаслідок укладення шлюбу з громадянином України та автоматичного припинення громадянства України внаслідок розірвання шлюбу; 6) рівності перед законом громадян України незалежно від підстав, порядку і моменту набуття ними громадянства України; 7) збереження громадянства України незалежно від місця проживання громадянина України.

Зміст громадянства виявляється в комплексі конституційних прав і свобод.

Появу інституту громадянства пов'язують з французькою революцією 17 століття. Політико-правова концепція «вільного громадянства» прислужилася обґрунтуванню феодального ладу, розвитку нових економічних і політичних відносин. Ця концепція замінила інститут підданства. В наші дні підданство продовжує існувати в державах, які залишили монархічну форму державного ладу. Вона фактично не відрізняється за своєю суттю від громадянства, і лише визначає форму державного правління.

Найбільш поширеним у зарубіжній юридичній науці є визнання громадянства як особливого, стійкого зв'язку між особою і державою, який знаходить свій вияв у їх взаємних правах і обов'язках. Конституційна теорія і практика визначає дві сторони громадянства – державно-правову і міжнародно-правову. У сфері міжнародно-правових відносин прийнято вживати термін «державна належність», який полягає у юридичному зв'язку особливого характеру між особою і державою, але при цьому особа може і не бути громадянином. Характеризуючи інститут громадянства слід особливу увагу приділяти сталості відповідного правового зв'язку, що виникає між особою і державою. Така сталість існує у просторі і часі. Стан громадянства зберігається за особою, навіть, якщо вона виїжджає за кордон (сталість у просторі). Хоча слід зазначити, що деякі права і обов'язки особи, яка перебуває за кордоном, не реалізуються. Сталість стану громадянства виражається в його безперервності. Безперервність громадянства полягає у його наявності у особи з моменту набуття і до моменту припинення.

Вирішення питань громадянства здійснюється такими органами влади: Президентом України; Комісією при Президентові України; спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади з питань громадянства; Міністерством закордонних справ України; дипломатичними представниками та консульськими установами України.

Отже, громадянство є основним елементом правового статусу людини і громадянина та юридичною передумовою правового статусу особи в суспільстві та державі.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ДУМКИ І СЛОВА

Свинобой О.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС Кулик Т.О.

Конституція України гарантує кожному право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на вільне збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Але водночас відповідне право може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Право на свободу думки і слова є конституційним положенням, яке повністю відповідає нормам міжнародних документів, а саме: ст. 19 Загальної декларації прав людини та ч.1 ст.10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Свобода думки – це (гарантоване) абсолютне право індивіда дотримуватися своєї думки, не зазнаючи при цьому будь-яких зовнішніх втручань та ідеологічного контролю.

Свобода слова – це (гарантоване) право індивіда вільно та публічно викладати свої думки (погляди, ідеї), будь – яку інформацію у формі слів – вимовлених, письмових або друкованих.

Зміст свободи думки і слова полягає в тому, що ніхто не може заборонити людині дотримуватися своїх думок, певним чином відображати об'єктивну дійсність у своїх уявленнях та публічно висловлювати ці матеріалізовані в мові відображення, в тому числі, погляди та переконання. Свобода думки та свобода слова у сукупності становлять реалізації свободи вираження поглядів.

Наша держава бере активну участь у прийнятті законів, присвячених і спрямованих на розширення гласності та поінформованості суспільства. За визнанням міжнародних експертів, українське законодавство визначає механізми реалізації конституційного права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на інформацію у таких законах України: «Про інформацію» (1992 р.), «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (1992 р.), «Про захист персональних даних» (2010 р.), «Про доступ до публічної інформації» (2011 р.), «Про телебачення і радіомовлення» (1993 р.), «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (1997 р.), «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (1997 р.) та інші.

Чинне законодавство України містить значну кількість норм, що передбачають сувору відповідальність за порушення окремих днів, що посягають на свободу думки і слова. Так, Кримінальним Кодексом України встановлено кримінальну відповідальність, зокрема, за: порушення таємниці голосування, умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів, переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків або за критику.

При вивченні мною даного питання, я вважаю, що необхідно було б ввести такі нововведення: